

POSTANOWIENIE

Dnia 22 stycznia 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Agnieszka Góra-Błaszczkowska

w sprawie z odwołania K.W.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Warszawie
z udziałem M.T.
o podstawę wymiaru składek,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w dniu 22 stycznia 2026 r.,
na skutek skargi kasacyjnej odwołującej się od wyroku Sądu Apelacyjnego
w Warszawie z dnia 21 października 2024 r., sygn. akt III AUa 2659/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. oddala wniosek organu rentowego o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Decyzją z 15 listopada 2019 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Warszawie stwierdził, że podstawę wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia emerytalne, rentowe, wypadkowe i chorobowe oraz zdrowotne K.W. z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę przez płatnika składek M.T. stanowi od 20 marca 2019 r. kwota 2.859 zł. W decyzji organ zakwestionował wysokość wynagrodzenia K.W., którą strony ustaliły na kwotę 11.386,26 zł. Organ stwierdził, że stosunek pracy został faktycznie nawiązany przez strony, jednak w

części dotyczącej wysokości wynagrodzenia umowa jest nieważna jako sprzeczna z zasadami współżycia społecznego.

K.W. wniosła odwołanie od powyższej decyzji, zaskarżając ją w całości i wnosząc o jej zmianę poprzez stwierdzenie, że podstawę wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia emerytalne, rentowe, wypadkowe i chorobowe oraz zdrowotne ubezpieczonej z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę stanowi od marca 2019 r. kwota 11.386,26 zł.

Wyrokiem z 2 czerwca 2022 r., sygn. akt XIII U 153/20, Sąd Okręgowy w Warszawie oddalił odwołanie.

Wyrokiem z 21 października 2024 r., sygn. akt III AUa 2659/22, Sąd Apelacyjny w Warszawie oddalił apelację odwołującej się K.W. od w.w. wyroku.

Zdaniem Sądu odwoławczego, nie zasługiwał na uwzględnienie zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. Zarzuty apelacji stanowiły jedynie polemikę z prawidłowymi ustaleniami Sądu Okręgowego, bowiem skarżąca przeciwstawia ocenie dokonanej przez Sąd Okręgowy swoją analizę zgromadzonego materiału dowodowego i własny pogląd na sprawę.

Sąd Apelacyjny wskazał, na gruncie rozpoznawanej sprawy nie zachodziły żadne przeszkody by wskazane przez apelującą środki dowodowe, tj. faktury wystawione przez ubezpieczoną na rzecz T. S.A. oraz potwierdzenia przelewów, których nadawcą był T. S.A., pozyskać i powołać już w postępowaniu pierwszoinstancyjnym. Apelująca nie wykazała w sposób przekonujący, iż powołanie tychże dowodów w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji, nie było możliwe, ani że potrzeba powołania się nań wynikła później. Bezwzględnie strona nie może argumentować potrzeby powołania nowych dowodów, treścią wyroku Sądu pierwszej instancji, czy też treścią jego uzasadnienia. W konsekwencji przeprowadzone przez Sąd Okręgowy postępowanie dowodowe było wystarczające, a zgłoszone w apelacji wnioski dowodowe jako spóźnione - oddalić (art. 381 k.p.c.).

Sąd Apelacyjny stwierdził, że wynagrodzenie zasadnicze odwołującej się od 20 marca 2019 r. u płatnika składek M.T. na stanowisku Konsultanta ds. PR, w kwocie brutto 11.386.26 zł, zostało ustalone w sposób niezasadnie zawyżony,

jedynie w celu osiągnięcia korzyści z systemu ubezpieczeń społecznych w postaci wysokich świadczeń. Postanowienia umowy o pracę, ustalające wysokość wynagrodzenia ponad kwotę 2.859 zł, są nieważne jako sprzeczne z zasadami współżycia społecznego i naruszające zasadę solidaryzmu ubezpieczonych.

Sąd drugiej instancji doszedł do przekonania, że postanowienia umowy o pracę w części obejmującej ustalenie wysokości wynagrodzenia ponad kwotę 2.859 zł są sprzeczne z zasadami współżycia społecznego i łączącą się z nimi zasadą solidarności uczestników systemu ubezpieczeń społecznych. Płaca ubezpieczonej ponad kwotę 2.859 zł była ustalona ponad granicę płacy słusznej, sprawiedliwej, a w konsekwencji, składka od kwestionowanego wynagrodzenia przekładałaby się na świadczenie w kwocie nienależnej. Umowa o pracę w kwestionowanej części miała na celu osiągnięcie przez ubezpieczoną nieuzasadnionych korzyści z systemu ubezpieczeń społecznych kosztem tego systemu oraz pokrzywdzenia innych ubezpieczonych. Postanowienia umowy o pracę w tej części są zatem nieważne z mocy art. 58 § 2 k.c. w związku z art. 300 k.p.

Wyrok Sądu Apelacyjnego zaskarżyła skargą kasacyjną odwołująca się w całości. Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania oparto na podstawie przyjęcia skargi do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. (oczywista zasadność skargi kasacyjnej).

Strona skarżąca wskazała, że ustalona przez ZUS, a następnie sądy obu instancji podstawa wymiaru, tj. kwota 2.859 brutto zł., została ustalona jako kwota odpowiadająca podstawie wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe dla osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą, która jest nie niższa niż 60% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego przyjętego do ustalenia kwoty ograniczenia rocznej podstawy wymiaru składek na rok 2019 ustalonej na podstawie art. 18 ust 8 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, to kwota w żaden sposób nieuwzględniająca rodzaju, ilości i jakości świadczonej pracy oraz wymaganych kwalifikacji. Zdaniem pełnomocnika skarżącej, już na pierwszy rzut oka widać, że kwota ta nie może zostać uznana za godziwą chociażby porównując wynagrodzenie pracowników zatrudnionych w tym samym czasie u płatnika. Wynagrodzenie ubezpieczonej, które Sąd drugiej instancji uznał

za „godziwe”, tj. kwota 2.859 zł brutto jest bowiem niższe niż wynagrodzenie innego pracownika płatnika M.J., która u płatnika zajmowała się wyłącznie sprawami technicznymi, tj. kserowaniem dokumentów, prowadzeniem kalendarza spotkań i osiągała wynagrodzenie 4.252,37 zł brutto.

Strona skarżąca podniosła, że oczywiste jest także naruszenie prawa materialnego tj. art. 58 § 2 k.c. w związku z art. 300 k.p. w zw. z art. 78 k.p. w zw. z art. 6 k.c. przez błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że ustalenie nowej wysokości wynagrodzenia pracownika, stanowiącej podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne w miejsce nieważnego postanowienia umowy o pracę, może być oparte wyłącznie na uznaniowym ustaleniu przez ZUS. Następnie Sądy obu instancji przyjęły kwoty nowego wynagrodzenia bez wskazania obiektywnych podstaw do jego ustalenia w określonej wysokości, przy braku prowadzenia przez ZUS w postępowaniu kontrolnym przed wydaniem decyzji jakichkolwiek ustaleń co do wysokości nowej podstawy wymiaru składek, pomimo ciążącego na organie w tym zakresie obowiązku, zgodnie z zasadą ciężaru dowodu. Co więcej, Sąd Apelacyjny w Warszawie w sposób nieuzasadniony pominął dowody dołączone do apelacji jako spóźnione, na podstawie art. 381 k.p.c., czym dopuścił się także naruszenia przepisów prawa postępowania, a uchybienie to miało istotny wpływ na wynik sprawy.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną zainteresowany M.T. wniósł o uwzględnienie skargi kasacyjnej odwołującej się; uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie w całości i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach; o zasądzenie od organu rentowego na jego rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa radcowskiego według norm przepisanych.

Organ rentowy w swojej odpowiedzi na skargę kasacyjną wniósł o odrzucenie skargi kasacyjnej, względnie odmowę jej przyjęcia do rozpoznania, a w razie nie podzielenia tych wniosków o oddalenie skargi kasacyjnej oraz zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna odwołującej się nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie (1) występuje istotne zagadnienie prawne, (2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, (3) zachodzi nieważność postępowania lub (4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony w ten sposób, że jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że skarżąca wykazała istnienie przesłanki przyjęcia skargi do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjęto, że przesłanka oczywistej zasadności skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) spełniona jest wówczas, gdy zachodzi niewątpliwa, widoczna na pierwszy rzut oka, tj. bez konieczności głębszej analizy, sprzeczność orzeczenia z przepisami prawa nie podlegającymi różnej wykładni (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004, Nr 6, poz. 100; z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, Nr 3, poz. 49). Musi być zatem oczywiste, że ma miejsce kwalifikowana postać naruszenia prawa, zauważalna *prima facie* przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, która przesądza o wadliwości zaskarżonego orzeczenia w stopniu nakazującym uwzględnienie skargi (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 24 lutego 2012 r., II CSK 225/11, nie publ.; z 23 listopada 2011 r., III PK 44/11, nie publ.). Powołanie się na przesłankę, zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., zobowiązuje przy tym skarżącego do przedstawienia wyводу prawnego, że skarga jest oczywiście uzasadniona.

W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie przedstawiono jakiegokolwiek argumentacji, która mogłaby uzasadniać stwierdzenie, że Sąd Apelacyjny dopuścił się oczywistego i rażącego naruszenia prawa, które doprowadziło do wydania oczywiście niesłusznego rozstrzygnięcia. Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania sprowadza się do polemiki z oceną stanu faktycznego rozpoznawanej sprawy i przedstawienia przez skarżącą własnej, wybiórczej oceny elementów stanu faktycznego. Należy podkreślić, że Sąd drugiej instancji, podobnie jak wcześniej Sąd Okręgowy, przedstawił argumentację leżącą u podstaw przyjętego rozstrzygnięcia i dokonał kompleksowej oceny dowodów zebranych w sprawie. Skarżąca w swojej skardze kasacyjnej próbuje przedstawić własną ocenę wybranych elementów stanu faktycznego, która jest korzystna dla skarżącej, jednak nie może to przemawiać za przyjęciem, że Sąd drugiej instancji dopuścił się rażącego naruszenia przepisów prawa.

Nie sposób zatem uznać, aby strona skarżąca wykazała oczywistą zasadność skargi kasacyjnej.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c. Wniosek organu rentowego o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego nie zasługiwał na uwzględnienie, bowiem został sformułowany jedynie jako wniosek ewentualny, na wypadek oddalenia wniosków o odrzucenie skargi kasacyjnej lub jej odmowę przyjęcia do rozpoznania. W niniejszej sprawie Sąd Najwyższy uznał za zasadną odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, a zatem nie wystąpiła okoliczność warunkująca wniosek organu rentowego o zasądzenie kosztów.

[KK]

[SOP]

